

je treba, da je avtor posnetkov zelo dvignil lestvico, do katere bodo v bodoče morali skočiti drugi avtorji fotografij v njej. Opravil je veliko delo, v veliki meri dovršeno. Seveda pa ni mogel narediti vsega in tudi prav je, da je vsem ostalim, ki jih mika ovekovečenje Križne jame, pustil še dovolj prostora in možnosti. Nameniti je treba še nekaj besed angleški različici knjige, zelo dobrodošli že

zaradi obiskovalcev jame, ki slovensko ne znajo. V zelo omejenem času in finančnem okviru, ki ga je imel glavni avtor knjige, je padla smela odločitev za strojni prevod slovenske različice, ki ga je uredil sam. Nastalo besedilo povsem izpolnjuje osnovni cilj, pojasnilo in dopolnitev fotografij, a bi bilo za naslednjo izdajo knjige vseeno zelo priporočljivo sodelovanje primerne »native speaker-

ja«. Idealen bi bil tisti, ki ga na Googlu razkrije iskalni izraz *bledology review*, a bi se našel tudi kakšen drugi, jamarstvu naklonjen in bolj dostopen kandidat. In kaj lahko napišemo za konec? Slovenski knjižni trg je bogatejši za lepo, barvito in razkošno fotomonografijo. Postojnska in Škocjanske jame take še nimata. ■

PRVI KORAKI

Nina Pekovec in Twan Otokar Lange

“Ej Twan, greva v jamarško šolo nasledn let.” Par sekund tišine. “Pa pejva.” In sva šla.

Še dobrih deset minut pred tem nobeden od naju ni vedel, da obstajajo jamarska društva. Med še enim dolgočasnim predavanjem, kjer je profesorica le nekakšen šum v ozadju, medtem ko po telefonu brskam za vse mogočim, sem po nesreči prišla do eKatastra in nato do jamarske šole.

MAČKOVCA – to pa niso Škocjanske (Nina)

Vsi začetki so težki – tudi tale ni drugačen. Ko ti nekdo omeni, da bo naša prva jama enostavna, si kot neizkušeni tečajnik predstavljaš sprehod, kjer se je treba mogoče kdaj skloniti. No, vsaj najina pričakovanja so bila taka.

Po prvih nekaj metrih hoje se je izkazalo, da so bila pričakovanja napačna. Kaj kmalu ugotoviš, da še sama hoja po jami zaradi drsečega blata ni enostavna. Vsaka najmanjša prepreka zahteva uporabo celega telesa in takrat zelo (slabe) načrtnega razmišljanja, kako se lotiti stvari. Ne eno ne drugo ti, kot nekomu, ki prvič vstopi v neturistični podzemni svet, ni znano. Seveda v tečajniškem duhu oboje uporabljaš narobe.

To privede do zastojev na vsaki oviri, h katerim sem v dobri meri doprinesla tudi jaz. Med hojo po jami ugotoviš, da postavljanje nog ni samoumevno in večkrat zaporedoma slišiš: “V jami se ne skače.”, čeprav ti skakanje po takem terenu ne pride niti na kraj pameti. Medtem ko se sam ubijaš na vsakem koraku, vidiš “ta stare jamarje”, ki ovire premagujejo, kot da so poosebljeni gamsi in jim je to najbolj naravna stvar – takoj za refleksnim odzivom na številko osem. Seveda sem za popolno tečajniško izkušnjo preizkusila svoj prvi jamski zdrs, kjer sem, resnici na ljubo, porabila čisto preveč časa, da sem se po rahlo nagnjenem in zame takrat zelo drsečem terenu potegnila po štriku navzgor. Za piko na

Nadzornici. Foto: Matic Di Batista

i smo se kot neizkušeni tečajniki srečali s svojo prvo “challenge ožino”. Pri naprežanju za vsak centimeter je bila med lovljenjem sape in sopihanjem idealna priložnost za razmislek, kako si v življenju zabredel tako vstran, da si na koncu pristal tu.

Na koncu smo se vsi popolnoma blatni in izčrpani prebili na površje – presenečeni nad samimi seboj, da smo preživeli, še bolj pa nad “ta starimi jamarji”, da so se nas upali peljati v tako jamo in nas žive spravili ven.

ČRNUŠKI MOST in TURKOVA (Twan)
Druga akcija je vsako leto namenjena osnovam vrvene tehnike. Dobili smo se pod Črnuškim mostom, kjer nas je pri-

čakal zaspani Matija. Ker se mu večer pred tem ni ljubilo kolesariti domov, se je odločil za najbolj logično rešitev – prespal je kar pod mostom. Zdaj, leto kasneje, ko ga že malo bolje poznam, se mi to zanj sploh ne zdi več tako izven značaja.

“Ta stari” so nam že pripravljali vrvni poligon, ki je z vsako minuto bolj spominjal na pajkovo mrežo. Po podrobnih razlagi funkcij in uporabe opreme nam je vodja šole Pero še na hitro pokazal prepenjanje in nas pregnal na štrik. Z Nino sva skupaj imela rekordne štiri leve roke. Par minut zapletanja kasneje sva oba visela nekaj metrov nad tlemi, kjer stvari nenadoma postanejo precej manj samoumevne.

Prej in potem. Foto: Matic Di Batista

Inštruktorji so po konstrukciji na mostu skakali, kot da so na tleh, ne pa več metrov v zraku. Medtem pa so še nas reševali iz lastnih napak. Osnove so nekako šle, glede na to, da sva vse skupaj počela prvič. Potem pa je prišel prehod čez voz.

Sam sem se zadeve lotil precej na silo. Tehnike je bilo bolj za vzorec, načrtnih potez pa še manj. Bilo je naporno, a nekako sem se v nekaj minutah z veliko moči prebil čez oviro. Nina te sreče ni imela. Obvisela je na vozlu in se kar nekaj časa borila z njim. Po precej sopihanja in kakšni ostrbi besedi ji je le uspelo priti čez in sledil je kratek trenutek zmagoslavja.

Potem pa je pogledala dol.

In ugotovila, da boj še ni končan. Vozel jo je čakal tudi na poti nazaj.

Iz štrikov so nas privabile vonjave mesa na žaru. Sledil je zaslužen odmor za hrano in druženje. Ko smo pojedli in si vsaj malo opomogli, smo pospravili opremo ter se odpravili proti Zaplani, kjer nas je čakala prva bonus akcija v Turkovo jamo. Po kratkem spustu, kjer smo preizkusili novopridobljeno znanje vrhne tehnike, smo se znašli v jami, kjer so nas lepo sprejele žabice in en močerad. Suhi nismo bili ravno dolgo. Jama je bila očitno mnenja, da smo preveč umazani, in nam je že v prvem malem prostoru pripravila tuš. Malo globlje v jami se je kapljanje umirilo in tečajnike so nas prvič za časa šole pustili, da se po jami sprehajamo in plazimo, kjer si želimo. Turkova jama je prelep splet rogov, po katerih večinoma lahko hodiš pokonci. Ker smo lahko (sicer ob spremstvu inštruktorjev) sami raziskovali in se izgubljali po jami, sem prvič dobil ta pravi občutek raziskovanja neznanega. Nisi več nek amater na turistični ekskurziji. Zdaj si amater, ki odkriva nov skrivnostni svet podzemlja. Zato mi bo ta jama za vedno ostala v dobrem spominu.

VRANJA JAMA – neskončni štrik (Nina)

Drugo vrhno tehniko smo izvedli na steni pred Vranjo jamo. Sprva nas je prestrašila, še posebej mene, saj mi višina ni najbolj všeč. Zaradi zapletanja, odpletanja in prepenjanja med štriki pa na srečo ni bilo časa za strah.

Inštruktorji so nam pripravili še več kot 30 metrov dolg štrik za žimarjenje, ki se je že iz dna zdel, kot da se izgublja v nebu. Ostro nagnjena brežina v Vranji jami pa je ustvarila občutek večje višine, kot je bila v resnici. Med vzpenjanjem nas je presenetila tudi raztegljivost statičnega štrika, vsaj na začetku ni omogočala hitrega napredovanja.

MEDVEDJAK (Twan)

Jama Medvedjak je v sklopu uradnega

programa jamarske šole prva jama z resnim breznom. Ko sem se vpisal na šolo, se mi je zdelo, da mi bo višina predstavljala največje težave. Včasih se mi v hribih zgodi, da pogledam čez prepad v dolino in se mi zaradi višine kar zvrtil. Presenetljivo v jamah nisem imel takih težav. Višič na štriku imaš v vhodni dvorani prav zanimiv razgled, scena na dnu je videti bolj kot miniatura, ki bi jo videl na kakšni razstavi. Po spustu smo si na hitro ogledali kratek in zelo kičast Rov lepot. Nato smo se preko starih delov in skozi minirano pasažo podali proti novim delom. V rovu ponvic je seveda veliko sigastih ponvic. Tako velikih in globokih še nisem videl v nobeni drugi jami. Človeka kar malo zarsbi, da bi se vanje ulegel kot v jacuzzi. Na srečo (ali na žalost) v njih že dolgo ni več vode, kar zelo poenostavi prehod na drugo stran. Čeprav je bil vzpon po vrvi ven iz jame najdaljši do sedaj, se mi sploh ni tako hudo vleklo. Kar vesel sem bil, da sem teden prej nekaj podobnega preizkusil pred Vranjo jamo. Nekje pod vrhom sem si vzel kratko pavzo pod pretvezo, da se razgledujem. Nato pa zviz ven in hitro nekaj pojest.

Bonus jama: ŠKAMPRLOVA JAMA – lep pozdrav od Matilde (Twan)

Naslednji dan smo v manjši zasedbi obiskali še Škamprlovo jamo. Akcije se ne spomnim zelo dobro. V spominu pa mi je ostalo okostje goloba, ki se je nekako v temi prebil izjemno globoko v jamo. Nekje na dnu, blizu goloba, sem našel še obetavno ožino. Če me je v Medvedjaku presenetilo, da me ni strah višine, me je tu presenetil strah pred ožinami. Sredi ožine se je kar naenkrat dvignila kopica finega prahu in dobil sem občutek, da težko diham. V trenutku rahle panike sem se zagnal naprej proti odprtini, pa se kar nisem in nisem mogel premakniti, kot da bi me nekaj držalo nazaj. Eden od mnogih sicer totalno neuporabnih žepov na mojem kombinezonu se je zataknil ob skalni rogelj. Na srečo sem ga dokaj enostavno odhkljal in se porinil še zadnjih 50 centimetrov do konca ožine. Na drugi strani pa me je odprtih rok pričakala veličastna Matilda. Kdo je Matilda in zakaj je tako veličastna, je na žalost skrivnost, ki mi je ni dovoljeno izdati. Tisti, ki ga zanima, bo pač moral sam do jame, da jo spozna v živo :).

SVETI TRIJE KRALJI - bolano (Nina)

Ta jama se je že na vhodu razlikovala od prejšnjih, saj se je začela z ležernim sprehodom po v skalo izklesanem tunelu Rupnikove linije. Kmalu smo zavili s poti in začel se je poligon plezanja, tlačenja in drsenja, ki je narekoval počasen tempo.

Ugotovila sem, da je »lepa ožina« zelo

subjektiven pojem – če ti Matija reče, da je ožina lepa, se pripravi, da boš morda z obrazom v blatu prebijal dva do tri metre. Poseben izziv je bil tudi Rov vzdihljajev, kjer si se upiral gravitaciji z vsemi štirimi.

Na poti nazaj na površje te čaka še sproščen sprehod, medtem ko že razmišljaš, kako zabavna je bila izkušnja.

POLOŠKA JAMA – a smo pozabil žimarje? (Nina)

Po koncu jamarske šole se vsako leto organizira izlet v Pološko jamo, ki po izpitnem obdobju še kako prav pride. Po noči preživeti v Tolminski divjini se zjutraj v škornjih odpravimo proti jami. Med vzponom hitro ugotoviš, da škornji niso najprimernejša obutev za hojo zunaj jame in da je, ne glede na kondicijo, težko slediti tempu jamarjev.

Posebnost te jame v primerjavi s prej obiskanimi je, da gre za t. i. skozenjc. To je jama, ki ima več vhodov. Skozi enega vstopiš, izstopiš pa pri drugem. Do zgornjega vhoda je po spominu okoli dve uri hoje, izhod pa je le par sto metrov od izhodišča. Jama se je postopoma spuščala v dolino, mi pa smo se gibali skozi labirint ovinkov in različnih ovir. Po večurni hoji smo v solidnem času dosegli spodnji del jame. Lanski čas ekskurzije smo brez težav izboljšali, predvsem zato, ker se tokrat v labirintu nismo izgubili.

ZAKLJUČEK

Sam obisk jamarske šole je bil za naju splet čistega naključja. V jamarstvo sva prišla brez pričakovanj in niti približno se nama ni sanjalo, koliko lahko doživiš v pičlih šestih vikendih. Od same borbe za preživetje, pa do tega, da začneš v jamarstvu uživati in komaj čakaš na vse nadaljnje odprave in modrice, ki jih boš sproti nabral.

Prišla sva brez najmanjše ideje in predstave o tem hobiju in o ljudeh, ki se ga udeležujejo – odšla pa z željo po nadaljnjem raziskovanju, novimi znanji in ekipo, ki z veseljem strmi v globino in k novim dogodivščinam. Ta hobi se je izkazal kot šport, ki temelji na medsebojnem zaupanju in sprotne reševanju problemov – kjer nekaj sto metrov pod zemljo ne deluješ več kot le posameznik, ampak kot del ekipe.

“Tko da, ej ti, prideš v jamarsko šolo nasledn let?” ■